

Representantforslag 130 L

(2012–2013)

fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Per Olaf Lundteigen, Marit Nybakk, Per-Kristian Foss, Hallgeir H. Langeland, Geir Jørgen Bekkevold og Trine Skei Grande

Dokument 8:130 L (2012–2013)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Per Olaf Lundteigen, Marit Nybakk, Per-Kristian Foss, Hallgeir H. Langeland, Geir Jørgen Bekkevold og Trine Skei Grande om endring i § 4 første ledd i lov om kontroll med etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalgets innsynsrett)

Til Stortinget

Bakgrunn

I Dokument 7:1 (2012–2013) Årsmelding til Stortinget fra Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalget) for 2012, foreslår utvalget en presisering av ordlyden i lov 3. februar 1995 nr. 7 om kontroll med etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-loven) § 4 første ledd om innsynsrett. Hensikten med forslaget er å åpne for at utvalget kan føre tilsyn med private tele- og Internett-tilbydere som bistår Politiets sikkerhetstjeneste (PST) i forbindelse med kommunikasjonskontroll. Etter dagens regelverk kan utvalget kun føre tilsyn med slike virksomheter dersom de eies med mer enn en halvdel av det offentlige.

I EOS-instruksen (Instruks 30. mai 1995 nr. 4230 om kontroll med etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste) er det åpnet for at utvalget i årsmeldingen kan melde om behov for endringer i regelverket for utvalgets virksomhet, jf. EOS-instruksen § 13 nr. 3 bokstav h, der det fremgår at årsmeldingen bør omfatte:

«utvalgets alminnelige erfaringer med kontrollen og regelverket og mulige behov for endringer.»

EOS-instruksen § 11 nr. 1 lister opp EOS-utvalgets tilsynsoppgaver, og det fremgår hva som er formålet med tilsynet av EOS-tjenestene. Paragraf 11 nr. 2 bokstav a til g sier hva tilsynsvirksomheten minst skal omfatte.

Det følger av § 11 nr. 2 bokstav f at tilsynsvirksomheten skal omfatte:

«inspeksjon av eget tiltak av det øvrige politi og andre organer eller institusjoner som bistår Politiets sikkerhetstjeneste»

I 2012 utførte EOS-utvalget en inspeksjon av politisvarsenteret i Telenor, som gir bistand til PST og det ordinære politiet ved kommunikasjonskontroll. EOS-loven § 4 hjemler slikt innsyn, siden staten har en eierandel i Telenor på 53,96 prosent. Telenor er det eneste tele- og Internett-selskapet der staten har en slik eierandel på mer enn 50 prosent, og dette innebærer at EOS-utvalget er forhindret fra å foreta inspeksjon av øvrige selskaper og deres bistand til PST i forbindelse med gjennomføring av kommunikasjonskontroll. Dette er bakgrunnen for at utvalget foreslår et tillegg i EOS-loven § 4 om utvalgets innsynsrett.

I Dokument 7:1 (2012–2013) begrunner utvalget behovet for lovendringen på følgende måte (utvalget kaller EOS-loven og EOS-instruksen for henholdsvis kontrollloven og kontrollinstruksen):

«I september 2012 ble det gjennomført en inspeksjon av politisvarsenteret i Telenor. Politisvarsenteret ble opprettet i 2002 og gir bistand til PST og det ordinære politiet ved kommunikasjonskontroll. Senteret er åpent døgnet rundt, hele året.

Utvalget har tidligere avholdt et orienteringsmøte med Telenor. Spørsmålet om utvalgets innsynsrett i Telenor var ikke et tema den gang. I forkant av inspeksjonen i 2012 ble det imidlertid stilt spørsmål ved om utvalget har hjemmel til å kontrollere Tele-

nor. Utvalget viste til ordlyden i kontrollinstruksen § 11 nr. 2 hvorefter utvalget kan gjennomføre inspeksjon av 'det øvrige politi og andre organer eller institusjoner som bistår Politiets sikkerhetstjeneste'.

Telenor og øvrige teletilbydere/internettleverandører bistår blant annet PST i forbindelse med kommunikasjonskontroll. Utvalget ser likevel at ordlyden i kontrollloven § 4 første ledd kan skape forvirring med hensyn til innsynsretten, fordi denne sier at utvalget kan 'kreve innsyn i og adgang til forvaltningens arkiver og registre, lokaler, installasjoner og anlegg av enhver art' for å utføre sitt verv. Det presiseres at '[l]ike med forvaltningen regnes virksomhet mv. som eies med mer enn en halvdel av det offentlige' (..). Ordlyden kan skape tvil om utvalgets innsynsrett i private selskaper som bistår PST. Dette er en svært praktisk problemstilling siden det per dags dato finnes om lag 200 internetttilbydere, i tillegg til over 200 teleleverandører, hvorav kun ett selskap – Telenor – eies med mer enn en halvdel av det offentlige.

Utvalget foreslår av denne grunn en presisering av ordlyden slik at det klargjøres at utvalget har rett til å inspisere alle som bistår PST i oppgaveutføringen. Kontrollloven § 4 første ledd annet punktum bør etter utvalgets syn lyde slik (forslag til tillegg i kursivert tekst):

'Like med forvaltningen regnes virksomhet mv. som eies med mer enn en halvdel av det offentlige. Tilsvarende innsynsrett gjelder overfor virksomheter som bistår ved utførelse av etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste.'

Telenor opplyste utvalget om utfordringer i regelverket om klarering av personell som håndterer KK-sakene for HEMMELIG. Selskapet har vært i dialog med Post- og teletilsynet (PT) om kravene til klarering av personell som arbeider med kommunikasjonskontroll. Utvalget har forstått det slik at det ikke er hjemmel til å kreve at personell som skal bistå ved kommunikasjonskontroll skal sikkerhetsklareres. PT har av denne grunn sluttet å sikkerhetsklarere personell hos teletilbydere og internetttilbydere. Utvalget kjenner ikke til at det er tatt initiativ til å få endret regelverkssituasjonen. For utvalget fremstår det som bekymringsfullt at personell som arbeider med PSTs

kommunikasjonskontrollsaker ikke er sikkerhetsklart.

Utvalget ser et behov for å følge opp med inspeksjoner av private tele- og internetttilbydere i løpet av 2013. Dette taler for en rask avklaring av utstreknin-gen av utvalgets innsynsrett overfor disse, jf. forslaget til lovendring ovenfor.»

Forslagsstillerne er enige i utvalgets vurdering av at det er behov for en presisering av EOS-loven § 4 slik at utvalget får en hjemmel til å inspisere private selskaper som bistår PST i oppgaveutføringen. Forslagsstillerne vil derfor fremme utvalgets forslag til lovendring, med en liten justering av ordlyden som ikke berører innholdet av lovendringen.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Vedtak til lov

om endring i lov 3. februar 1995 nr. 7 om kontroll med etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalgets innsynsrett)

I

I lov 3. februar 1995 nr. 7 om kontroll med etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste skal § 4 første ledd nytt tredje punktum lyde:

Utvalgets rett til innsyn og adgang etter første punktum gjelder tilsvarende overfor virksomheter som bistår ved utførelse av etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste.

II

Loven trer i kraft 1. juli 2013.

7. mai 2013